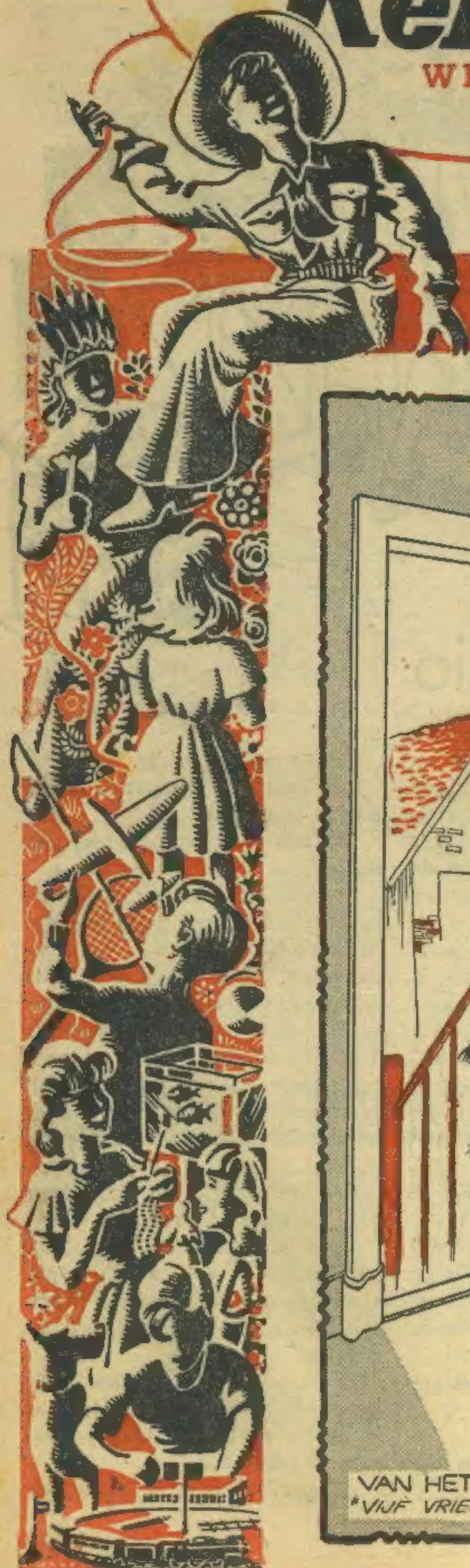
de Panorama
Rebellenclub
WEEKBLAD VOOR DE JEUGD

DERDE JAARGANG
No 46 — 14 NOVEMBER 1952

Alleen voor abonné's van PANORAMA 5 ct.

VAN HET GOEDE TE VEEL!
"VIJF VRIENDINNETJES HEBBEN MIJ IEDER EEN POESJE GEGEVEN!"

De tweeling en de radio

„Daar staat ie!" zei vader tevreden. Moeder wreef voorzichtig met 'n zacht doekje over de glanzende kast van 't prachtige, nieuwe radiotoestel. En Joop stak al 'n hand uit naar de regelknoppen. Meteen kreeg hij van vader 'n tik op de vingers.

„Afblijven, jij! Moeder of Mien of ik zullen 't ding wel aanzetten. Dat is geen kwajongenswerk."

Sjef, de tweelingbroer van Joop, grinnikte. Maar hij zette gauw 'n ernstig gezicht toen vader doorging: „Denk er om! Geen grapjes met 't toestel! Bij 't minste of geringste gaan de fietsen 'n maand op slot!"

De twee broers keken verschrikkelijk braaf en maakten 'n heilig voornemen de radio met rust te laten. Vader meende wat hij zei, dat wisten ze. En 'n maand niet fietsen betekende elke dag vier keer 'n half uur lopen van huis naar school en terug, geen fietstochtjes met de club en niet naar 't zwembad!

„Mij niet gezien!" meende Joop.

„Ik kijk wel uit!" beweerde Sjef.

Drie weken later waren de twee broers alleen thuis. Moeder en Mien deden boodschappen in de stad, vader was op z'n kantoor. 't Regende hard en dat bedierf 't plan van Joop en Sjef om met de fiets naar oom Berend's boerderij te gaan.

Joop bladerde wat in z'n postzegelalbum en Sjef stond met 'n lelijk gezicht naar buiten te kijken.

„Snertweer!" mopperde hij. „Net op Woensdagmiddag! Bah!"

„Hé, Sjef!" riep z'n broer. „Kom 'ns hier. Waar is die gele, Amerikaanse luchtpost van vijftig cent?"

„Weet ik niet," bromde Sjef. Hij slenterde naar Joop. „Zit ie er niet meer in?"

„Nee. Kijk, daar heeft ie gezeten." Joop wees naar de lege plaats in de serie.

„Heb je zeker geruild," meende Sjef onverschillig.

„Vast niet. Heb jij 'm soms gepikt?"

„Ik? Je bent gek!"

„Laat jouw album dan 'ns kijken."

„Niks hoor!" Sjef keek boos. „Als je me niet gelooft, dan laat je 't maar."

Joop werd ook nijdig.

„Jij hebt 'm! Je durft je album niet te laten zien!"

„Ik heb jouw prulpostzegel niet nodig!"

Ze stonden vlak naast elkaar, echt kwaad allebei. Joop gaf Sjef 'n duw met z'n schouder. Sjef duwde terug, hard. Joop struikelde achteruit, viel half over een stoel en bonsde tegen 't radiotafeltje. 't Tafeltje wankelde en met 'n vlugge sprong kon Sjef nog juist 't toestel tegenhouden. Voorzichtig schoof hij de tafel recht en de radio op z'n plaats.

Geschrokken keken ze elkaar aan. De ruzie was vergeten.

„Dat scheelde niks," zei Sjef.

„Zou ie. . . . zou ie niet kapot zijn?" Joop keek bang naar 't toestel. „Ik kwam er nogal hard tegenaan."

„Even proberen!" Sjef draaide de knop om. 't Klikte als altijd, maar 't lichtje achter de afstemschaal ging niet aan. . . .

„Kapot!" Joop zei 't fluisterend.

Sjef knikte en draaide de knop voorzichtig terug. Met grote, bange ogen staarden ze naar de glanzende radiokast. Als vader...

De voordeur draaide open. De broers wipten doodstil naar de tafel en tuurden met veel belangstelling in Joop's postzegelverzameling.

Daar was vader.

„Dag, jongens. Akelig weer, hè?"

„Dag, vader."

Vader keek de tweeling even onderzoekend aan. Ze waren zo rustig....

„Is er iets aan de hand?"

„Nee, vader...." 't Kwam er maar zacht uit.

„Hm!" zei vader. Hij stopte z'n pijp en bladerde in de radiogids. Joop en Sjef durfden niet te kijken.

Klik!

Met vuurrode koppen zaten de jongens aan de tafel.

„Dus er was wel iets aan de hand!" Vaders stem klonk heel vlak. Joop en Sjef kenden die stem en ze waren er doodsbang voor. Want ze wisten, dat vader nu ontzettend kwaad was.

„Hoe is 't gebeurd?"

„'n.... 'n Ongeluk.... ongelukje.... vader," stotterde Sjef. „Ik.... Joop.... wij...."

„Genoeg! Slot op de fiets en breng mij de sleutels!"

Ze slopen weg naar 't schuurtje, brachten vader de fietssleuteltjes met neergeslagen ogen. Vader liet ze in z'n vestzak glijden.

„Naar bed!"

De broers schoven de kamer uit en de trap op, zwijgend. Achter de deur ritselde nijdig vaders krant.

„Psst! Joop! Slaap jij al?" fluisterde Sjef 'n uur later.

„Nee, ik.... stil! Daar zijn moeder en Mien."

Ze lagen allebei te luisteren naar de voetstappen en 't gepraat in de gang. Ze hoorden moeder de kamer ingaan.

„Zo, vader, daar zijn we. De jongens al naar bed?"

„De vlegels!" Vaders zware bromstem was goed te verstaan; de kamerdeur stond zeker open. „De apen! Hebben aan de radio gezeten! 't Ding is stuk!"

„Wat zegt u?"

Dat was Mien.

„Wacht 'ns even."

Ze trippelde vlug door de kamer. De twee broers boven luisterden benieuwd. Ze hoorden Mien opeens helder lachen en toen.... de radio! Muziek!

Sjef gaf z'n broer 'n stomp.

„Hoor je 't? Hij is niet kapot!"

„Ja," zei Joop. „Snap jij dat nou?"

„Joop! Sjef!"

Dat was Mien onder aan de trap.

„Beneden komen!"

Twee pyjama-mannen stonden even later in de huiskamer. Ze keken nogal dwaas. Moeder knikte lachend, vader keek heel anders dan straks en Mien proestte telkens.

„Wat is er nou eigenlijk?" vroeg Joop.

„O, jongens!" gichelde Mien. „Hadden jullie de radio stuk gemaakt?"

Ze keken schaapachtig van Mien naar het vrolijk spelende toestel.

„Ik heb gestofzuigerd," lachte zus, „voor we naar de stad gingen."

„Nou, en toen?"

„Toen vergat ik om de stekker van de radio weer in 't stopcontact te steken!"

„'t Is wat moois!" zei vader. Hij kon nu z'n lachen ook niet meer houden. Z'n vingers zochten in z'n vestzak.

„En hier zijn de sleutels van jullie fietsen." *W. J. Verbeeten*

ZO TERLOOPS...:

HOE DIEP GAAN DE WORTELS VAN 'N PLANT?

Natuurlijk gaan de wortels niet allemaal even diep, want dat hangt af van de plant zelf en van de soort grond, waarin die plant moet groeien.

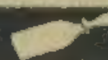
Toch zijn er planten, waarvan de wortels een vrij grote afstand afleggen om water te zoeken, want water is nu eenmaal het leven van de plant.

Graswortels in een weiland zoeken het gewoonlijk niet dieper dan vijftien centimeter, terwijl lupinewortels wel acht voet (een voet is dertig centimeter) diep in de grond dringen.

Een andere plant, de kuhnia, wortelt zelfs tot op een diepte van achttien voet. En dat is nog maar weinig, vergeleken met de mesquitoplant uit Mexico. Zelfs wanneer dat plantje maar een miezerig steltje van een paar voet hoog lijkt boven de grond, zitten de wortels er van tot op een diepte van.... zestig voet, of achttien meter. Mexicaanse boeren, die waterputten willen graven, maken daar dankbaar gebruik van. Bij het boren volgen ze trouw de loop van de mesquitowortels, omdat ze er zeker van zijn dan vroeg of laat aan water te komen.

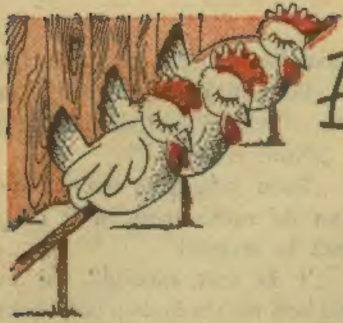
UIT DE LUIERJAREN VAN SJORS

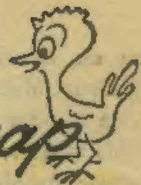

HET HAANTJE zonder slaap

„Zeg, Kukeltje, waar zit je toch?
Moet jij nog niet op stok?"
Roept moeder kip, terwijl ze zoekt
In 't grote kippenhok.

Die Kukeltje, die hoort haar wel,
Maar hij vertoont zich niet,
Want hij verstopt zich wel zo goed,
Dat moeder hem niet ziet.

Daar zit hij achter oma kip,
Die is al vast in slaap,
En moeder kip, die moppert boos:
„Kom voor de dag, jij aap!"

„Want morgen moet je al vroeg op,
Je weet het, zeven uur,"
Maar 't blijft doodstil en moeder roept:
„Wat is dat voor een kuur?"

Het jonge haantje, Kukeltje,
Blijft liever nog wat op,
Hij vindt het helemaal niet leuk,
Zo vrees'lijk vroeg op stok.

O wee, daar heb je vader haan,
Hij kukelt luid en kwaad:
„M'n zoon, denk om de drommel niet,
Dat dat nu zo maar gaat."

Ja, Kukeltje begrijpt het best,
Het grapje gaat niet door,
En met een heel benauwd geluid,
Piept hij: „Ik kom al, hoor."

„Dat zal je ook geraden zijn,"
Roept vader haan heel bars,
„Je had op stok al moeten zijn,
Maak, dat je wegkomt, mars."

En Kukeltje gehoorzaamt snel,
Al is het met een traan,
„Op tijd op stok," zegt moeder kip,
„Dan word j' een flinke haan."

J. Heiloo

Leerrijke Lessen

DE AREND, HET VARKEN EN DE KAT

Een arend woonde met zijn jongen boven in de kruin van een boom. Midden in die boom huisde een kat en aan de voet van de boom had een wild varken een onderkomen gevonden. Lang leefden ze daar in rust en goede verstandhouding, totdat de kat op zekere dag die rust verstoorde. Ze klom tot bij de arend en zei: „Vriend arend, dat varken aan de voet van de boom woelt steeds maar in de grond om die boom te doen omvallen en uw en mijn jongen te bemachtigen. Wees op uw hoede." Toen liep ze snel naar het varken en zei: „Vriend varken, let op. De arend loert op uw jongen. Verlaat ze geen ogenblik en zeg vooral niet dat ik u heb gewaarschuwd. Want ik meen het goed met u." En de kat ging naar haar e gen nest. Maar de arend durfde zijn jongen niet meer te verlaten, want ze konden nog niet vliegen, en het varken durfde ook niet meer weggaan en zat alsmaar te kijken naar de kruin van de boom. Dat bleef zo duren totdat arend en varken, samen met hun jongen, van honger omkwamen.

Dat had de kat gedaan met haar boze tong. Maar ze had er niet lang plezier van, want op een nacht trof een felle bliksemstraal de oude boom en scheurde hem open van boven tot onder. Van de kat en haar jongen bleef niets meer over.

Boze tongen kunnen heel wat kwaad stichten. Of ze dit met opzet doen of uit onverstand doet weinig ter zake. Laten we liever op onze woorden passen en goed nadenken of we wel alles kunnen verantwoorden wat we vertellen. Dan hebben we altijd de beste kans, dat we niet zullen getroffen worden door de bliksemstraal der vergelding.

ONZE WONDERE WERELD

DE GROTE SPRONG

RUIM HONDERD JAAR GELEDEN WAREN DE GROTE ZEILSCHEPEN DE TROTSE KONINGEN DER OCEANEN. MAAR DAT GING VEEL MENSEN TE LANGZAAM EN MET HET GEBRUIK VAN DE STOOMKRACHT KWAM OOK DE GEDACHTE AAN STOOMSCHEPEN

HET WAS IN 1838 DAT EEN ENGELSMAN ER TOE KWAM EEN COMPAGNIE TE STICHTEN VOOR DE BOUW VAN DE EERSTE TRANS-ATLANTISCHE STOOMSCHEPEN. HIJ VOND DAT VAREN IN DIE NOTEDOPPEN ALLESBEHALVE PRETTIG.

DE LUI DIE HET MEENDEN TE WETEN, BEWEERDEN DAT ZO'N BOUW ONMOGELIJK WAS, WANT GEEN SCHIP ZOU GENOEG KOLEN KUNNEN MEENEMEN VOOR DE OVERTOCHT. DE EERSTE BOUWERS GINGEN OOK HOPELOOS FAILLIET.

EEN REDER UIT ENGELAND BOOD EINDELIJK EEN SCHIP AAN, DE SIRIUS, EEN SCHIP MET HOUTEN SCHERRADEREN EN EEN DIKKE 700 TON GROOT. EEN IER VOERDE ER HET BEVEL OVER.

OP 28 MAART 1838 VERTROK HET SCHIP NAAR AMERIKA, MET EEN BEMANNING VAN 32 KOPPEN EN 94 PASSAGIERS EN DAARNAAST EEN LADING KOLEN VAN 450 TON.

HET SCHIP DOOK VAN DE ENE STORM IN DE ANDERE, MAAR BRACHT ER, NIETTEGENSTAANDE ALLES, DE EERSTE REIS PRACHTIG AF IN....18 DAGEN.

OP 22 APRIL KWAM DE SIRIUS IN ZICHT VAN DE HAVEN VAN NEW YORK EN WAS DE GROTE SPRONG GELUKKIG VOLBRACHT. NU DUURDE HET NIET LANG OF HET RIJK DER MOOIE, SIERLIJKE ZEILSCHEPEN WAS UIT EN DE METALEN ZEEPAARDEN VEROVERDEN DE OCEANEN.

Mooie planten
ZONDER BLOEMEN

Verschillende keren werd door kinderen en grote mensen al eens aan mij gevraagd, hoe er telkens weer nieuwe varens komen. Zij wisten van de bloeiende planten, dat er eerst zaad wordt gevormd en dat uit deze zaden weer nieuwe planten kunnen groeien. Maar varens dragen nooit bloemen, zo dachten ze, hoe komen er dan nieuwe varens?

Helemaal geen domme vraag, hoor! Ik zal proberen het zo eenvoudig mogelijk te vertellen. Eerst moeten we dan de varenplant eens goed bekijken.

Varens kun je overal, waar bossen zijn, vinden. Dat komt, omdat varens veel van schaduw houden. Je zult dat straks wel begrijpen. Varens en bossen horen feitelijk bij elkaar.

Laten we samen eerst 'n varenblad bekijken. Daartoe nemen we de adelaarsvaren, die je hiernaast zie getekend. Het is een heel mooie, grote soort, die je in verschillende streken van ons land wel tegenkomt. Jullie zien al wel dadelijk, dat één groot blad weer bestaat uit een groot aantal kleinere blaadjes, die op hun beurt in nog weer kleinere blaadjes zijn verdeeld.

Juist aan de vorm van die bladen en blaadjes kan men dikwijls de verschillende soorten varens kennen.

Zo heeft de tongvaren bladeren, die helemaal niet meer verdeeld zijn, terwijl de eikvaren maar heel weinig ingesneden is.

We gaan nu zo'n varenblad eens aan de achterkant bekijken. We vinden daar dikwijls een heleboel bruine knopjes. Over deze bruine knopjes zit een klein, dun vliesje. Als de knopjes rijp zijn, breekt het dunne vliesje stuk en komen uit elk knopje een heel groot aantal kleine korreltjes. Stuk voor stuk kun je die met het blote oog helemaal niet zien, zo klein zijn ze. Deze kleine korreltjes zijn echter geen zaden, hoor, zoals we dat zien bij de bloeiende planten. Als ze gezaaid worden, komen er ook geen nieuwe varenplanten uit.

Men noemt deze kleine korreltjes sporen en de varens heten dan ook sporenplanten. Er zijn zeer veel sporenplanten, misschien nog wel meer dan planten met bloemen. Bijvoorbeeld paddestoelen, bacteriën enzovoort. Daarover echter later eens.

Valt nu zo'n varenspore op de grond op een geschikte en vochtige plaats, dan gaat die net als een zaadje kiemen. Er groeit een klein worteltje en een klein blaadje uit, maar dit lijkt niets op een varenplant.

We noemen dit plantje de *voorkiem* van de varen.

Deze voorkiem zouden we kunnen vergelijken met de bloem van een gewone plant, maar dan moeten we helemaal niet denken aan een mooie kleur of geur en aan bloemblaadjes en kelkblaadjes. Wel echter komen er een soort meeldraden en stampers op voor. Bij de gewone bloemen moet het stuifmeel van de meeldraden op de stamper komen. Bij de voorkiem zwemmen de „meeldraden", als we deze even zo mogen noemen, naar de „stampers". De voorkiem moet hiervoor een beetje vochtig zijn. Je begrijpt dus nu wel, dat varens schaduw- en bosplanten zijn. Hier komt dus geen wind of insect aan te pas, alleen een beetje vocht is voldoende. Aan het „meeldraadje" zitten zelfs een paar kleine haartjes, die ze als roerspaantjes kunnen gebruiken. Leuk, hè!

Is alles tot zover goed gegaan, dan ontstaat weer een nieuwe varenplant.

Je moet maar eens op zoek gaan op een plek, waar varens groeien. Probeer een loupe in je bezit te krijgen om alles beter te zien en te bestuderen.

Vast en zeker zie je de sporenhoopjes achter op de bladeren en als je goed rondkijkt ook wel de genoemde voorkiemen.

Behalve door sporen planten zich de varens ook voort door zogenaamde wortelstokken. Dat zijn dikke, horizontale wortels in de grond, die niet doodgaan, maar telkens weer uitlopen.

Ook in de woonkamers hebben de mensen vaak mooie varens. Dikwijls echter kunnen ze deze niet goed houden.

Jullie begrijpen nu, dat deze planten niet vlak voor het raam in de zon moeten staan. Bovendien verlangen deze planten bosgrond in de potten. Dat zijn ze in de natuur ook gewoon.

Ook in de huizen vormen de varens wel sporen. Van voorkiemen komt echter niet veel terecht. Dat lukt beter in de broeikassen van de varenkwekers.

J. B. M. v. d. B.

WAT ZEGT MIJN NAAM?

ONZE ACHTERNAMEN

Voor een mansnaam of een meisjesnaam zetten wij nooit het lidwoord; wij spreken nooit van de Willem, het Grietje; maar, eigenaardig, we kennen wel verschillende vadersnamen met het lidwoord en dit lidwoord staat dan in de tweede naamval en is afgekort tot enkele s. Zo zijn de bekende familienamen Smulders en Smolders niet anders dan oneigenlijke vadersnamen, ontstaan uit des mulders (zoon), des molders (zoon): zoon van de molenaar. Smaassen met zijn verschillende nevenvormen: Smasen, Smaasse, Smaessen, Smaesse is: des Maassen zoon, de zoon van Maas, en Maas is in Zuid-Nederland een gebruikelijke afkorting van Thomas.

Spiers en Speers met de versleten vormen Spies, Spees, Speessen komen van Pier, Peer, wat weer afkortingen zijn van Pieter, Peter, Petrus.

Stijlen, Stielen, Stieltjes hebben hun ontstaan aan de mansnaam Tijl, Tiel te danken. Wanneer de eerste letter van de naam een g was, vervormde deze g wel met de voorgaande s tot sch. Zo ontstond Schoevers uit: des Goevers, des Goevaerts: des Godfrieds zoon; de naam Schrauwen ontstond uit des Grauwen: de zoon van de Grauwe.

Tot deze zelfde soort namen kunnen wij rekenen familienamen als Serarens, Serroelofs, Serlippens, Serweytens, waar ser een afkorting is van: des heren; Serarens is dus: zoon des heren Arend; Serroelofs: zoon des heren Roelof; Serlippens: zoon des heren Lip (Phillippus); Serweytens: zoon des heren Weyten. Een enkele maal komt in plaats van ser ook tser voor: Tserclaes, Tserstevens; de t is hier niet het voorzetsel te of een afkorting van het onzijdig lidwoord het, maar een verscherpte uitspraak van de oorspronkelijke d van des: des heren Claes werd tseren en dat trok weer samen tot tser.

Ogenschijnlijk vreemd aandoende namen worden zodoende duidelijk als we maar weten hoe ze tot stand zijn gekomen.

Voor ser wordt ook wel, met name in Zeeland, sir gebruikt, en zo zijn plaatsnamen duidelijk als Sirpauluspolder, een gehucht onder Stoppeldijk ten noorden van Hulst, en Sirpoppekerke bij West-Kapelle: polder des heren Paulus en kerk des heren Poppe. Aardrijkskundige namen zijn zoals we later nog wel zullen zien, dikwijls, evenals de beide hier genoemde, uit mansnamen ontstaan.

UIT HET LEVEN ONZER VOOROUDERS

Ridder Fulco

Deze ridder was een afstammeling der graven van Teisterbant en Kleef en bezat in het begin der XIIe eeuw een sterk kasteel te Berne. Hij was een dapper man, maar verschrikkelijk opvliegend en hij kon geen belediging verdragen. Zo kreeg hij ook eens ruzie met de graaf van Wijck om een doodeenvoudig zootje snoek of baars. De graaf van Wijck was heer van Vrote, Woudrichemerweert en de Bommelerwaard. Of hij nu in die grote bezittingen geen enkel visje had, weten we niet, maar zeker is dat hij zijn dienaren bevel gaf in de nabijheid van 't kasteel Berne te gaan vissen. Fulco liet die dienaren er uit smijten en de graaf van Wijck nam hem zulks uitermate kwalijk. De graaf besloot zijn dienaren te vergezellen en hij beval hun de netten uit te werpen zonder zich aan iemand te storen. Fulco verzocht de graaf beleefd op te hoepelen, maar de graaf van Wijck antwoordde met dreigingen en beledigingen. Fulco werd zo woedend, dat hij zijn lans nam en de graaf van Wijck doorstak. Toen had je de poppen aan het dansen. Fulco vreesde nu terecht, dat de toenmalige koning Lutgerus hem wegens moord een geduchte straf zou opleggen. Hij besloot de familie van de graaf van Wijck echter voor te zijn. Hij had gehoord dat de koning van plan was zich in Nijmegen te vestigen en, omgeven door 'n grote schare vrienden, begaf Fulco zich, volgens de gewoonte van die tijd, in rouwmoedige houding naar Winsen aan de Waal. Hier wist hij de gramschap van de koning te bedwingen en de zaak werd niet voor het hof gebracht. Later deed Fulco veel boete en hij stichtte ook de abdij van Berne.

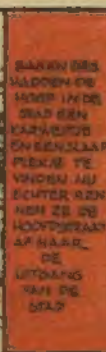
BAS EN BES

Op een late namiddag lopen Bas en Bes in een stad, als de aandacht van Bes op een auto valt.

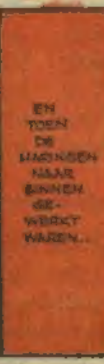

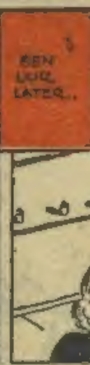

"SCHATEILAND"

NAAR DE AVONTURENROMAN
VAN R. L. STEVENSON

50. De dokter vertelde, dat Ben Gun de schat al had gevonden en in een grot geborgen had, vóór de Hispania aankwam. Toen de dokter dit ontdekt had, had hij geen ogenblik geaarzeld aan Lange Jan de nu nutteloos geworden kaart te overhandigen. Het was Ben Gun, die de stem van Flint had nagebootst om de muiters benauwd te maken, zodat men Jim zou kunnen redden, als de muiters zich tegen Lange Jan zouden keren.

51. De kleine groep ging nu naar de grot, waar Trelan en de gewonde kapitein de schat bewaakten. Deze bestond uit grote hoeveelheden gouden munten en staven. Lange Jan groette beleefd landheer Trelan en deze voegde hem toe: „Lange Jan Zilver, je bent een vreselijke schavuit en bedrieger; maar men heeft mij gevraagd je niet aan te klagen en ik zal het dan ook niet doen." „Dat is heel vriendelijk van u, mijnheer," antwoordde de muiter.

52. Er waren verschillende dagen mee gemoeid om de schat uit de grot naar de Hispania over te brengen. Men liet wat proviand voor de muiters achter en zette toen eerst koers naar een haven in Spaans-Amerika. Op een goede avond verdween daar Lange Jan met een klein koffertje goud. Niemand was rouwig om zijn vertrek. Na een gunstige reis bereikte het gezelschap tenslotte weer Bristol.

53. Ieder kreeg een ruim aandeel van de schat. Ben Gun ontving tienduizend gulden, maar in drie weken had hij ze er door gejaagd. Toen kreeg hij bij Trelan het baantje van portier. Daar werd de oude zeeschuimer een oppassende oude baas, die met de dorpsbewoners de beste maatjes werd, al was hij wel eens het mikpunt van de plagerij van de jongens. En in de kerk was hij een stichtend voorbeeld.

EINDE

BARCO'S HANDSCHOEN II

De vorige keer hebben jullie kunnen lezen, hoe Barco door zijn eigen schuld de kracht van zijn toverhandschoen had verloren doen gaan. En ook weten jullie, dat hij heel verdrietig en zonder enig bezit verder trok. Nu kunnen we zien, hoe het toch nog gelukkig afliep.

Barco was een flinke en eerlijke kerel en liet zich door zijn verdriet niet uit het veld slaan. Ook wist hij wel, dat zijn eigen ondoordacht optreden de oorzaak was van zijn tegenslag. Hij besloot verder te trekken en door ijverig te werken zijn moeilijkheden te overwinnen.

Maar het was niet lang nadat hij dit besluit had genomen, toen hij op een goede avond zat uit te rusten op een boomstam naast de weg en er iets bijzonders gebeurde. De weg lag stil en verlaten voor hem en Barco haalde uit zijn rugzak een klein stuk droog brood. Meer had hij niet. Juist wilde hij er zijn tanden inzetten, toen er een stemmetje naast hem klonk, dat zei: „Toe, geef mij ook wat, Barco!" Barco draaide zich met een ruk om en zag achter zich een klein mannetje staan. Het kereltje was niet groter dan een turf en keek hem vragend aan.

„Wel," zei Barco, „veel heb ik niet, alleen een stukje droog brood, maar als je honger hebt, kun je de helft van me krijgen." Zo gezegd, zo gedaan, en toen het mannetje even later naast onze vriend zat, vroeg Barco hem: „Hoe weet jij eigenlijk mijn naam?" Het ventje antwoordde: „Omdat ik steeds bij je was, ook al heb je mij nooit gezien, ik kan me onzichtbaar maken, weet je. En het oude houthakkersvrouwtje, dat jou die toverhandschoen gaf, heeft me met je meegestuurd om te kijken hoe je die handschoen zou gebruiken. Ik heb gezien, dat je braaf je best hebt gedaan en de kracht van de handschoen hebt gebruikt om andere mensen te dienen. Dat was mooi van je. Maar ik heb ook gezien wat je bij die herberg deed, toen je te veel wijn had gedronken en dat was niet zo mooi."

Barco hoorde dit en toen het mannetje de laatste woorden zei, kreeg hij een kleur van schaamte. „Zeg me eens, hoe heet je?" vroeg Barco.

„Ik heet Pinkodorius, maar ze noemen me altijd Pinkje," antwoordde het kereltje.

„Welnu, Pinkje, zou er niets aan te doen zijn? Ik bedoel: zou ik die toverkracht niet op een of andere wijze terug kunnen verdienen?"

„Tja," zei Pinkje nadenkend, „je zou daarvoor naar het houthakkersvrouwtje moeten gaan en het haar vragen."

„Maar ik durf dat goede, oude moedertje niet meer onder de ogen te komen na wat ik gedaan heb," zuchtte Barco.

„Kom, kom, als je spijt hebt over wat je gedaan hebt en werkelijk van plan bent om dergelijke domme streken niet meer uit te halen, kun je rustig naar haar toegaan. Ze is heel verstandig en zal een oprechte mens zeker een misstap vergeven," meende Pinkje en vervolgde: „Als je naar haar toewilt, kun je met mij meegaan, want mijn taak is toch beëindigd nu de toverkracht niet meer in de handschoen is."

Dat deed Barco en even later trokken zij tezamen over de lange weg. De nacht brachten zij door in een hooiberg en welgemoed gingen ze de volgende morgen weer verder. Doordat Barco onderweg houtjes hakte voor de mensen of hen op andere wijze hielp, hadden ze ook steeds wat te eten. En na enkele dagen kwamen ze aan een beek, waarover een smalle brug lag. Toen ze die over waren, zag Barco, dat ze zich in het bos bevonden waar het oude vrouwtje woonde. Even weifelde Barco, maar toen liep hij met forse stappen naast het mannetje voort. Pinkje kende de weg blijkbaar uitstekend, want zonder op of om te zien stapte hij parmantig voort over de smalle bospaadjes.

Het was een flink stuk lopen, maar tenslotte kwamen ze toch bij het huisje van de oude vrouw. Maar wat was het veranderd! Hoog groeide het onkruid op het pad en in de moestuin, en de luiken en deuren waren totaal verveloos. En van het oude vrouwtje zelf was niets te bespeuren. Barco wilde aan Pinkje vragen, wat er aan de hand was, maar het kereltje keek zo geheimzinnig, dat Barco wel begreep, dat hij van Pinkje niet wijzer zou worden. Hij liep eens om het huisje heen en toen hij weer terugkwam bij de voordeur, was Pinkje verdwenen. Hoe hij ook zocht en riep: géén Pinkje. Barco had de laatste

tijd al zoveel vreemde dingen meegemaakt, dat hij zich over het verdwijnen van zijn kleine makker niet meer verbaasde Hij hing zijn jas aan een tak en ging aan het werk. Een hele dag had hij nodig om het onkruid op te ruimen en toen hij 's avonds wat wilde eten, vond hij in het huisje alleen wat meel. Wederom ging hij naar buiten om hout te hakken. Want hij wilde vuur maken om van het meel pannekoeken te bakken. In de schuur zag hij maar één bijl staan. En dat was de grote bijl, waarvan hij wist, dat die veel te zwaar voor hem was. Maar omdat er geen andere was, moest hij die ene wel nemen.

Hij zocht een geschikte boom op en wilde die gaan omhakken. De bijl was niet alleen veel te zwaar, maar ook was de steel zo ruw, dat zijn handen er pijn van deden. Nu herinnerde Barco zich de handschoen. Ook al was de toverkracht er uit, toch zou hij hem nog kunnen dienen om zijn hand te beschermen. Snel trok Barco de handschoen aan, maar wat was dat? Een vreemd geluid klonk op dat moment door het bos en toen Barco opkeek, zag hij, dat door de boomkruinen een soort wagen reed, getrokken door wel honderd eekhoorntjes. Er zat iemand in en toen de wagen boven zijn hoofd stopte, zag hij, wie er in de wagen zat. Het oude vrouwtje! Ze boog zich over de rand van het voertuig en keek Barco strak aan. Met luider stem, die duizendvoudig door de boomstammen werd weerkaatst, riep zij:

„Barco, waar is de toverkracht van de handschoen gebleven?"

Barco was bleek van angst geworden en wiste zich het zweet van zijn voorhoofd. Hij stamelde: „Ach, lief vrouwtje, ik.... ik.... de handschoen.... handschoen.... ge zijt zover af, ik.... ik."

„Ge hoeft het me niet te zeggen, Barco, ik weet alles. Pinkje heeft het me verteld. En dat ik veraf ben komt, omdat ge me verdriet hebt gedaan. Wanneer de mensen elkaar verdriet doen, geraken ze van elkaar verwijderd!"

Barco zweeg en keek vol schaamte en spijt naar de grond. Een traan viel op zijn handschoen. Toen sprak het vrouwtje weer, maar nu kwam het geluid niet meer vanuit de bladeren, maar vlak bij hem: „Barco, omdat je een goede kerel bent en ondanks je moeilijkheden goed bleef voor iedereen, zal ik je nog éénmaal de toverkracht teruggeven."

En direct voelde Barco, dat de bijl, die hij nog steeds vasthield, licht werd als een veertje, en met genoegen en een opgewekt gemoed velde hij de boom.

Toen hij klaar was met van de boom brandhout te hakken, vond hij in het huisje het vrouwtje bezig met beslag voor pannekoeken te maken. Snel maakte Barco het vuur aan en weldra hingen in het huisje de lekkere geuren van goudgele pannekoeken.

En toen Pinkje even later binnenkwam met honing en bosbessen, kon het feestmaal beginnen. Wat hebben ze gesmuld!

Later op de avond zaten ze nog gezellig bij elkaar in het vriendelijke huisje en af en toe speelde de kleine Pinkje op een héél klein viooltje de mooiste wijsjes.

Barco bleef nog enige tijd in het gastvrije huisje in het bos en werkte voor het goede, oude vrouwtje. Hij zaaide groente in haar moestuintje en verfde haar huisje. Ook hakte hij een grote voorraad brandhout voor haar, zodat ze voorlopig weer vooruit kon.

Bij het afscheid zei het vrouwtje: „Barco, je moet nu tot mijn spijt vertrekken, beloof me echter, dat je nog eens terug zult komen. En haal geen domme dingen meer uit, want als de toverkracht weer uit de handschoen gaat, kan ik je niet meer helpen."

Barco beloofde het en gaf het vrouwtje ontroerd de hand. Pinkje ging met hem mee en zo trokken zij de wereld in.

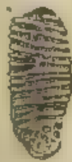
Als jullie eens een grote, sterke kerel tegenkomen met een heel klein mannetje bij zich, dan zijn dat Barco en Pinkje. En wat Barco met een touwtje om zijn hals heeft hangen, dat is de toverhandschoen.

E. Walter

ZO TERLOOPS

HOE GROOT ZIJN OLIFANTSTANDEN?

Een olifant heeft slagtanden, maar ook andere tanden. Slagtanden kunnen zeer zwaar worden. In het Engels Museum te Londen is er een van tweehonderdachtentwintig pond. Hij is drie meter lang. Men kent er ook van driehonderd pond en een lengte van drie meter zestig. Die slagtanden blijven groeien gedurende de hele levensduur van de olifant. Behalve die slagtanden is het hele gebit van de olifant een raar iets. De zware kiezen vallen op door hun grootte en hun zonderlinge samenstelling. De kroon, waarvan een groot gedeelte in de tandholte zit, is verdeeld in een groot aantal platen of vakken. Een zo'n kies weegt soms veertien pond. Een olifant heeft zes haaktanden aan elke kant van boven- en onderkaak, maar die tanden zijn nooit allemaal tegelijk in gebruik. Er zijn er altijd maar twee, die boven het tandvlees uitkomen en een van die twee steekt er nog maar gedeeltelijk boven uit. Zodra de voorste tand versleten is, wordt hij door de daaropvolgende uitgesloten en dat gaat door totdat alleen nog de laatste en zesde overblijft. Het ivoor van deze tanden heeft echter geen enkele handelswaarde. Dit in tegenstelling met de slagtanden, waarvan men allerlei nuttige en waardevolle voorwerpen kan maken.

• • •

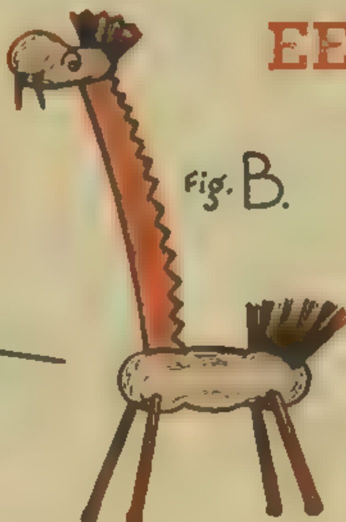
Van oudsher heeft de mens er naar gestreefd de natuur een handje te helpen en te verbeteren. Tenminste dat was dan de bedoeling. Zo hebben sommige Indiaanse vrouwen van Yucatan, Midden-Amerika, de rare gewoonte om hun baby's te onderwerpen aan een speciale behandeling. Hun voorhoofd moet laag en plat worden en daarom worden de baby's tussen twee plankjes ingebakerd. Of de baby's daar erg mee ingenomen zijn, wordt helaas niet gevraagd.

De kleine knutselaar

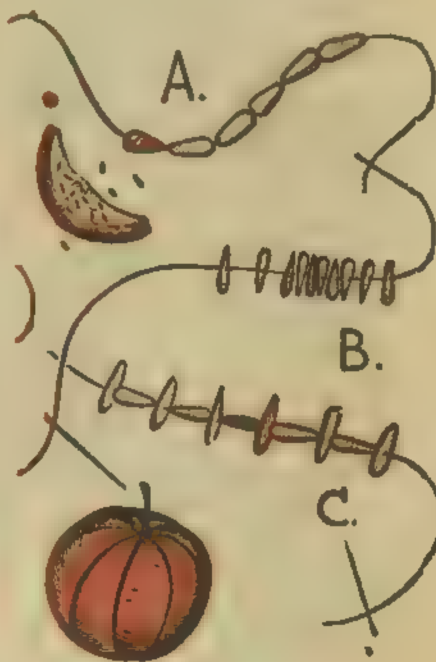
EEN COLLIER

van meloenpitten

De pitten van een meloen lenen zich uitstekend om een heəl aardige halsketting te maken.

De pitten drogen we in de zon en nemen dan een naald en lange draad en gaan voorzichtig aan het rijgen.

Vooral een heel *dunne* naald nemen, want die gaat nog maar precies in de lengte door de pit heen en dan komt de draad nog.

Dus vooral heel voorzichtig werken.

A laat deze werkwijze zien.

In B kun je zien, dat de naald precies door het hart van de pit gaat. Voor deze soort ketting zijn heel wat pitten nodig, maar een flinke meloen heeft er heel wat.

C heeft om beurten een pit in de lengte en een in de breedte.

Het spreekt vanzelf, dat heel veel andere manieren van rijgen mogelijk zijn.

MET DENAPPELS EN APENNOOTJES

We geven hieronder een zeer bijzondere vogel, omdat je hem in geen enkele dierentuin zult tegenkomen.

Hij is gemaakt van een grote en een kleine denappel.

De nek bestaat uit twee pijpenreinigers. De poten worden gevormd door één pijpenreiniger, waarvan de haren naar beneden staan, en door halve eikels. Het oog is een wit knoopje, met een stuk speld vastgehouden. En die mooie pluim op zijn kop en die prachtige, nooitgeziene staart? Uit een tekenvlerk, maar dan aan de ene kant kaal geknipt.

Van pindanootjes zijn heel leuke poppetjes te maken, maar dan moet je op de eerste plaats er de goede pinda's voor uitzoeken.

Kijk tekening A er goed op aan, dan zie je, dat de nootjes voor hoofd, handen en voeten heel klein zijn.

Op die van het hoofd ga je natuurlijk de ogen, neus en mond aanbrengen, met wat rode verf bijvoorbeeld. Dan neem je een naald en een lange, sterke draad en ga je een en ander aaneenrijgen, helemaal zoals de stippellijnen laten zien.

En tekening B? Een oermens vecht tegen een monster.

De kop en romp zijn met een stukje karton verbonden, dat er als een zaag uitziet. Dan zijn er overal stukjes hele of gespleten lucifers ingestoken; de poten zijn van hele lucifers.

Die oermens is natuurlijk een heel kleine pinda met kleine stukjes lucifer of half doorgebroken stukjes, zoals bij de voeten en armen. In zijn hand heeft hij een speer. Dat is natuurlijk een speld, die er bovenaan doorheen gestoken is.

EEN ZONNE-WIJZER

We gaan een zonnewijzer maken om te kunnen zien hoe laat het is. We dragen hem niet als een polshorloge, maar zoeken een plekje op waar geregeld de zon schijnt.

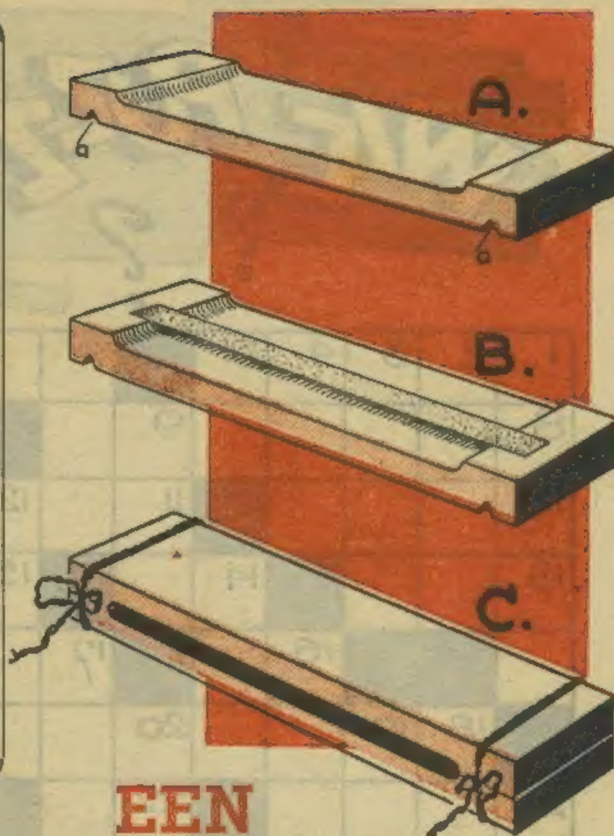
We nemen een leeg sigarenkistje of een deksel van een doos, zoals A laat zien, waar de zonnewijzer als klok klaar is.

B laat de oppervlakte zien, die we eerst met een donker papiertje beplakken. Dan trekken we er een cirkel op, bijna even groot als de oppervlakte is. De zwarte streep betekent, dat daarop de wijzer wordt geplakt.

C is de wijzer, die van stevig papier wordt gemaakt. Dus van 1 naar 2 is even breed als van 2 naar 3. En 1-2 is even lang als van 1-2 op tekening B. De hoogte van de wijzer wordt iets hoger dan de breedte is. Bij de stippellijnen omvouwen en het onderste gedeelte op de goede plaats plakken (de dikke zwarte streep).

Wanneer hij op de goede plaats staat en de zon schijnt, gaan we er met krijt de cijfers opzetten. Maar daarvoor hebben we nog een andere klok nodig. Is het dus negen uur op de klok, dan gaan we het cijfer 9 op de plaats zetten, waar het puntje van de zonnewijzer de schaduw geeft. Zo doen we met alle andere uren. De halve uren of kwartieren geven we niet met cijfers aan, maar met streepjes. En daar hebben we de klok niet meer voor nodig.

EEN VOGELFLUITJE

Dit maken we van twee stukjes hout van ongeveer 10 cm lang, 3 cm breed en 1½ cm dik.

In elk stukje hout maken we een uitholling van ongeveer 'n halve cm diep; dit is heel gemakkelijk met een zakmesje te doen.

Bij de vier hoeken komt een kleine inkeping (a) om later voor een touwtje te gebruiken.

Over één van die stukjes hout, over de holle kant, gaan we een breed elastiekje spannen of een strookje van een ballon of perkament. In deze drie gevallen gaan we dit er strak overheen plakken, zoals B laat zien.

Dan binden we de blokjes over elkaar, zoals C laat zien.

Wanneer je er nu op gaat blazen, komt er mooie muziek uit. Na een beetje oefenen, heb je de kneep van het blazen gauw genoeg te pakken.

Een kurken mannetje

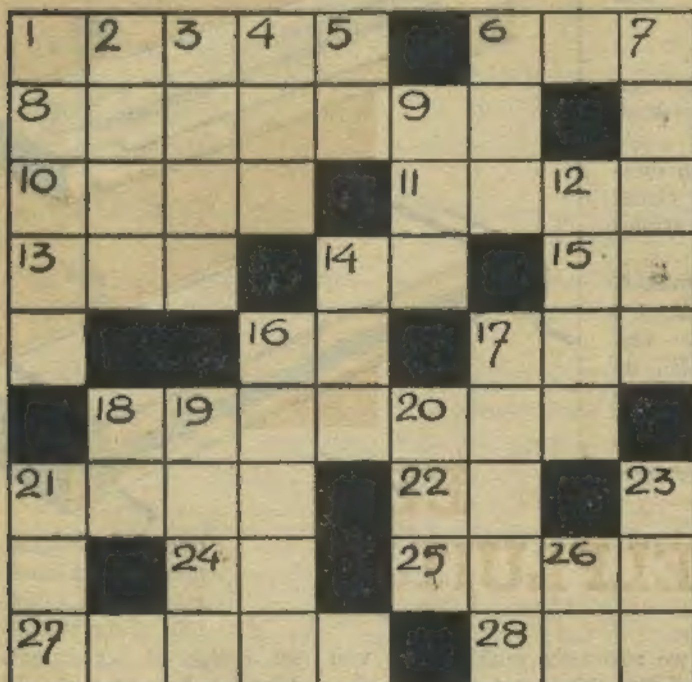

Maak volgens onderstaande aanwijzingen een leuk mannetje om op de schoorsteenmantel te zetten.

1. Een klein stukje kurk.
2. Rond de hoed een rand van papier.
3. Met ijzerdraad in grotere kurk steken.
4. Op kleine kurk gezicht tekenen.
5. Armen en benen van ijzerdraad. Twee kurken voeten.

WIE PUZZELT ER MEE?

KRUISWOORDPUZZLE

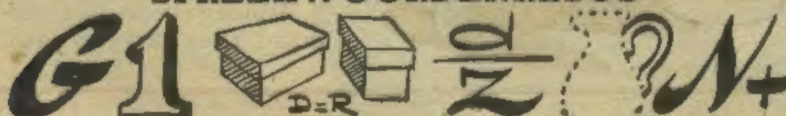
Van links naar rechts:

1. Een vrucht
6. Een insect, dat je lelijk kan steken
8. Een heel mooie meisjesnaam
10. Is niet vol
11. Meisjesnaam
13. Gravure, tekening
14. Zeg je, als je iemand beduidt stil te zijn
15. Afkorting van: en andere
16. Muzieknoot
17. Klein houten of rieten huisje, woning van negers
18. Zeeman
21. Deftig woord voor echtgenote
22. Een jongetje uit een leesboekje van school; zijn zusje heet Sien
24. Ander woordje voor daar
25. Een binnenwater zonder golfslag
27. Plaats, waar je in de open lucht een heleboel kunt kopen
28. Tegenovergestelde van moedig

Van boven naar beneden:

1. Tegenovergestelde van niets
2. Die van Assepoes zorgde er voor, dat zij naar het bal kon gaan
3. Kat
4. Griezelig; betekent ook nauw
5. Afkorting van lager onderwijs
6. Is geen vrouw
7. Zit in vis
9. Knaagdier, familie van de muis
12. Deel van je gezicht
14. Titel van een Engelse edelman
16. Krachtig, stevig
17. Huis, waarin mensen tijdelijk wonen
18. Moeder
19. Een van de buisjes, waar je bloed doorstroomt
20. Familielid
21. Gebruik je om te vlakken; ook vloeistof om te lijmen
23. Grond rondom een boerderij
26. Zelfde als 15 van l. naar r.

SPREEKWOORDENREBUS

OPLOSSINGEN VAN DE PUZZLES UIT ONS VORIG NUMMER

Spreekwoordenrebus

GEDANE ZAKEN NEMEN GEEN KEER

De betekenis van dit spreekwoord is deze: als je wat gedaan hebt, kun je daar wel eens spijt van hebben, of je er over verheugen, maar het ongedaan maken kun je niet meer. Als je in je schrift een vlek maakt, kun je die wel uitgummen of er iets overheen plakken, zodat je die vlek zelf niet meer ziet, maar het blijft toch altijd merkbaar dat daar op die plek een en ander is gebeurd. Dat is ook het geval met wat je zegt en doet. Sporen laat dat altijd achter. Goede of minder goede. Oppassen is de boodschap.

TOEVOEGRAADSEL

K oud E ver De eerste letters vormen
O ren P lat het woord
E ven A dam *Koekepan*
K lap N eer

SCHAKELPUZZLE

kerk–Toren–spits
straat–Orgel–man
gras–Veld–wachter
roer–Ei–land
wip–Neus–hoorn
boven–Aan–dacht
koren–Aar–de
venster–Ruit–er

KRUISWOORDPUZZLE

L	E	P	E	L		S	T	A
A	U		Z	E	E		W	L
N	R		E	I	N	D	E	
G	O	A	L		Z	I	E	N
	P	R		O		E		S
L	A	T	E	R		P	O	
A		S		E	N		G	A
M	O		O	N	W	E	E	R
P	A	A	L		Z	I	N	K

Daar gaat die piloot

IN SOMMIGE VLIEGTUIGEN DIE SNELLER VLIEGEN DAN HET GELUID, ZIT DE PILOOT IN EEN APARTE STOEL, WAARMEE HIJ IN GEVAL VAN NOOD IN HET LUCHTRUIM KAN GESLINGERD WORDEN EN VAN GROTE HOOGTE VEILIG WEER OP DE BEGANE GROND KAN KOMEN. DIT GAAT ALS VOLGT.

1

DE PILOOT ZIT IN EEN SOORT METALEN DOOS, WAARMEE HIJ, ALS DE NOOD AAN DE MAN KOMT, ZO SNEL MOGELIJK ZIJN BIEZEN KAN PAKKEN.

2

OM WEG TE KOMEN ZET DE PILOOT ZIJN VOETEN OP DAARVOOR GESCHIKTE STEUNTJES EN TREKT AAN EEN HANDVAT.

3

DE ZITTING SCHUIFT VERDER DE DOOS IN EN DE DEUREN BEGINNEN ZICH TE SLUITEN.

4

DE DEUREN SLUITEN IN DE VORM VAN EEN SCHELP. HET ONTSNAPPINGSLUIK WORDT WEGGEWORPEN EN DE KATAPULT TERZELFDERTIJD GESPANNEN..

5

ZODRA DE PILOOT HET GORDIJNTJE, WAARTEGEN ZIJN HOOFD RUST, VOOR ZIJN GEZICHT TREKT, TREEDT DE KATAPULT IN WERKING.

6

DE METALEN DOOS WORDT IN HET LUCHTRUIM GESLINGERD OP VEILIGE AFSTAND VAN DE DEFECTE MACHINE.

7

AUTOMATISCH OPENT ZICH EEN VALSCHERM, DAT DE VERDERE DALING NAAR MOEDER AARDE REGELT.

8

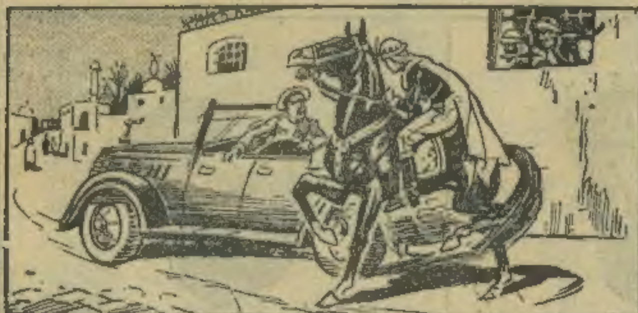
ZODRA DE DOOS DE AARDE RAAKT, SCHIET HET VALSCHERM LOS. DE DOOS BLIJFT DRIJVEN, INDIEN ZIJ BIJ TOEVAL IN HET WATER MOCHT TERECHT KOMEN.

9

DE PILOOT OPENT DE DEUREN OF BLIJFT RUSTIG ZITTEN, TOTDAT ER HULP KOMT OPDAGEN. VOOR DE POOLGEBIEDEN IS DE DOOS VAN BINNEN OOK NOG VERWARMD.

HAMID de dappere SJEIK

1. 't Is een hele tijd geleden sinds Hamid zijn vriend Hammond, de politiecommissaris van El Pasco, gezien heeft. En als hij, gezeten op Manestraal, hem ontmoet, is de begroeting dan ook heel hartelijk. De politieman heeft juist in zijn grote auto plaatsgenomen.

2. Nadat ze samen een poosje gebabbeld hebben, zegt de sjeik zijn vriend vaarwel en rijdt de hoofdstraat af. Hij heeft zijn paard amper gewend, als twee gevangenen een poging doen om te ontsnappen. Ze springen uit het raam van hun cel en maken zich van Hammond's auto meester.

3. Een luide schreeuw doet de sjeik zich in het zadel omkeren en tot zijn verbazing ziet hij zijn vriend hulpeloos op de grond liggen. De politieman heeft nog het besef naar de twee schurken te wijzen, die er in vliegende vaart met zijn auto vandoor gaan en zo hun vrijheid trachten te herwinnen.

4. Hamid fluistert een enkel woord in het oor van Manestraal en als een pijl uit de boog vliegt het paard de auto achterna. Als een dolleman jaagt de chauffeur door het Arabische stadje en als hij bij de rivier komt, stuurt hij op de schutting aan, die de toegang tot de pier afsluit.

5. De oude schutting is geen waardige slagboom voor de krachtige auto en deze raast voort naar de strekdam. De sjeik spoort zijn paard tot nog groter spoed aan. Hij vermoedt, dat de gevangenen met de veerboot naar de andere kant van de rivier trachten te ontkomen.

6. Het gat, dat de auto in de schutting gemaakt heeft, geeft ook aan Manestraal doorgang en de sjeik jaagt achter de bandieten aan, die nu, in het zicht van de veerboot, vaart moeten minderen, zodat Hamid zienderogen op hen wint. De veerboot ligt juist gereed om af te varen.